

บทที่ 2

จังหวัดสมุทรสาคร

จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดเล็ก ๆ ที่ทำรายได้ให้แก่ภาคค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันตกหรือจังหวัดในเขตปริมณฑลก็ตาม เป็นที่ทราบกันดีว่าภาคตะวันตกเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของประเทศ รายได้หลักของภาคมาจากสาขาเกษตรกรรม และการเกษตรที่สำคัญคือ กสิกรรม ซึ่งทำรายได้ให้แก่ภาคมากที่สุด รองลงมาคือ การทำประมงโดยที่รายได้จากการทำประมงนี้ได้จากจังหวัดสมุทรสาครกว่าร้อยละ 50 ตลอดมาและในเขตปริมณฑล รายได้สาขาประมงของปริมณฑลกว่าร้อยละ 45 มาจากจังหวัดสมุทรสาคร นอกจากนี้สถานที่ตั้งของจังหวัดซึ่งถือเป็นศูนย์กลางของประเทศประกอบกับโครงข่ายการคมนาคมที่ดี ทำให้จังหวัดสมุทรสาครสามารถติดต่อไปยังภูมิภาคอื่นๆ ได้สะดวก

ประวัติความเป็นมา

สมุทรสาครเป็นจังหวัดชายทะเล ตั้งอยู่ปากแม่น้ำท่าจีน อันเป็นแม่น้ำสายสำคัญสายหนึ่งของประเทศไทย ไหลลงสู่อ่าวไทย สมุทรสาครตามประวัติศาสตร์สมัยแผ่นดินสมเด็จพระมหาจักรพรรดิแห่งกรุงศรีอยุธยาเมื่อเสร็จสงครามกับเขมรแล้ว (พ.ศ. 2099) ได้โปรดให้ยก "บ้านท่าจีน" ขึ้นเป็น "เมืองสาครบุรี" เพื่อให้เป็นหัวเมืองสำหรับเรียกระดมพลเวลาเกิดสงครามและเป็นเมืองหน้าด่านป้องกันศัตรูที่จะขมมารุกรานทางทะเล

เมืองสาครบุรีสมัยนั้นการคมนาคมทางน้ำจากกรุงศรีอยุธยาไปติดต่อกับหัวเมืองทางใต้ เช่น เมืองราชบุรี เมืองเพชรบุรี เมืองมะริด ก็ต้องผ่านเมืองสาครบุรีทั้งสิ้น

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เปลี่ยนชื่อเมืองสาครบุรีเป็นเมืองสมุทรสาคร และในปี พ.ศ. 2438 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้จัดตั้งมณฑลนครชัยศรี มีเมืองในปกครอง 3 เมือง คือ เมืองนครปฐม เมืองสุพรรณบุรีและเมืองสมุทรสาคร

ในปี พ.ศ. 2440 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้ทรงจัดระเบียบการปกครองเป็นแบบมณฑลเทศาภิบาล จึงตราพระราชบัญญัติปกครองท้องถิ่นเป็น มณฑล เมือง อำเภอ ตำบลและหมู่บ้านขึ้น

และในปี พ.ศ. 2456 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ได้โปรดให้ทางราชการเปลี่ยนคำว่า "เมือง" เป็น "จังหวัด" ทั่วทุกแห่งในพระราชอาณาจักร เมืองสมุทรสาครจึงได้เปลี่ยนเป็น "จังหวัดสมุทรสาคร" มาจนทุกวันนี้¹

สภาพภูมิศาสตร์

1. ที่ตั้ง อาณาเขตและขนาด

จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดชายทะเลตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตอนล่างของภาคตะวันตกของประเทศไทย ประมาณเส้นรุ้งที่ 130 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออก ห่างจากกรุงเทพมหานครตามระยะทางรถไฟสายแม่กลอง 31.1 กิโลเมตร และตามระยะทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 35 (สายธนบุรี-ปากท่อ) ประมาณ 30 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

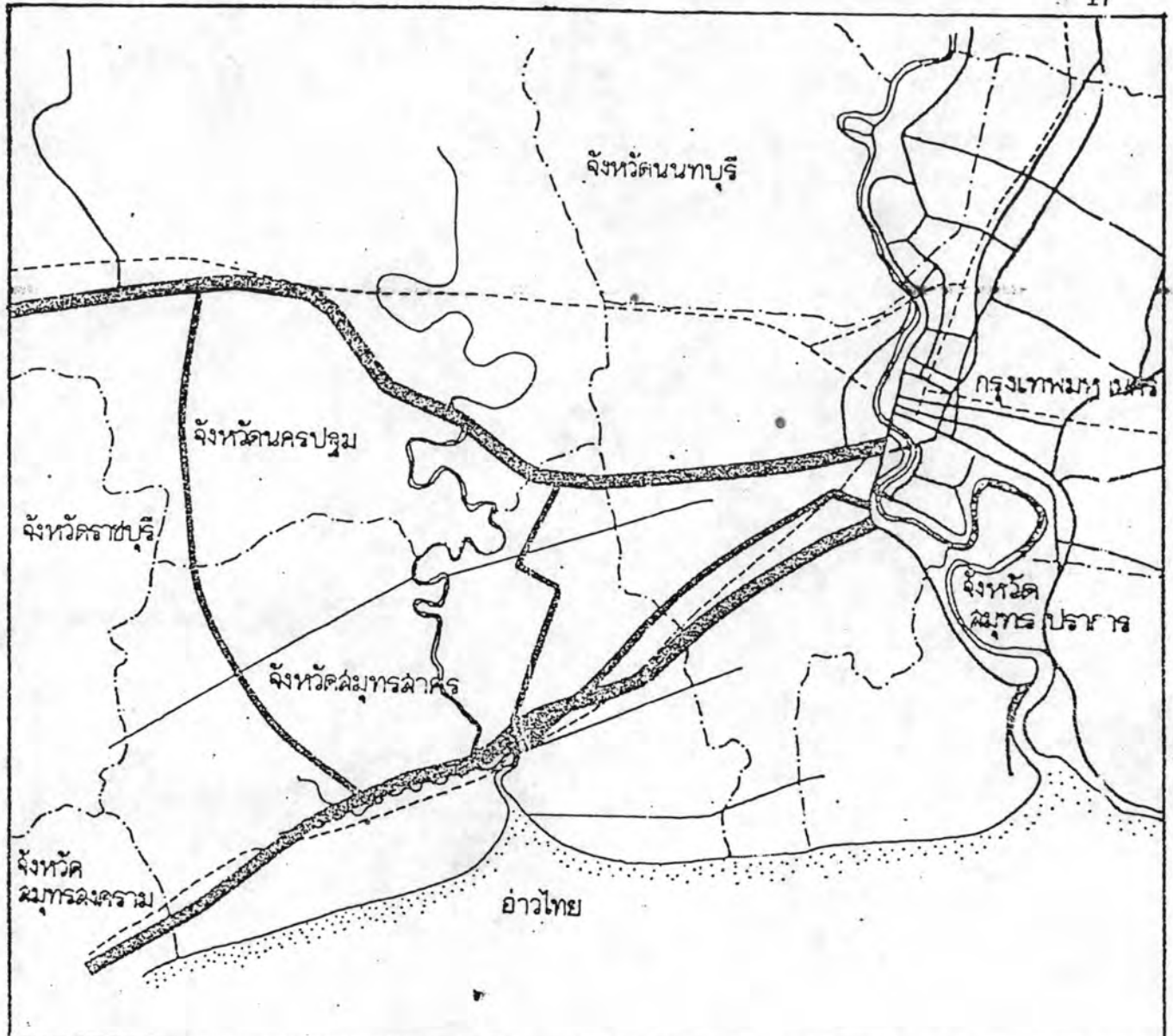
ทิศเหนือ	จดจังหวัดนครปฐม
ทิศใต้	จดอ่าวไทย
ทิศตะวันออก	จดกรุงเทพมหานครและจังหวัดสมุทรปราการ
ทิศตะวันตก	จดจังหวัดสมุทรสงครามและจังหวัดราชบุรี
จังหวัดสมุทรสาครมีพื้นที่ทั้งสิ้น 851.224 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ	

532,015 ไร่² โดย

อำเภอเมืองสมุทรสาคร	มีเนื้อที่ 480.126 ตารางกิโลเมตร
อำเภอกระทุ่มแบน	มีเนื้อที่ 132 ตารางกิโลเมตร
อำเภอบ้านแพ้ว	มีเนื้อที่ 239.098 ตารางกิโลเมตร

¹ สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร, บรรยายสรุปจังหวัดสมุทรสาคร พ.ศ. 2530 (สมุทรสาคร : สำนักงานจังหวัด), หน้า 1.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

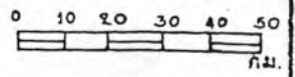

รูปแบบการขนส่งของอุตสาหกรรมประมงในจังหวัดสมุทรสาครและพื้นที่ใกล้เคียง

แผนที่ 2.1
แสดงที่ตั้งจังหวัดสมุทรสาคร

- สัญลักษณ์
- เส้นแบ่งเขตจังหวัด
- ทางหลวงแผ่นดิน
- ทางรถไฟ
- แม่น้ำ ลำคลอง
- ทางหลวงจังหวัด

ที่มา: กรมทางหลวง

2. ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดชายทะเล สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม และป่าชายเลน สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1.00-2.00 เมตร เขตกั้นระหว่างทะเลกับแผ่นดินเป็นป่าชายเลนที่ค่อนข้างสมบูรณ์ยาว 41.8 กิโลเมตร มีเนื้อที่ 115,750 ไร่ มีแม่น้ำท่าจีนไหลผ่านตอนกลางของพื้นที่ เขตจังหวัดยาวประมาณ 70 กิโลเมตร ซึ่งเป็นแม่น้ำสาขาหนึ่งของแม่น้ำเจ้าพระยา โดยแยกจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่บ้านปากคลองมะขามเฒ่า อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท แล้วไหลไปตามแนวเหนือใต้ขนานกับแม่น้ำเจ้าพระยาในระยะห่างประมาณ 35 กิโลเมตร ผ่านจังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐมลงสู่อ่าวไทยที่จังหวัดสมุทรสาคร รวมความยาวทั้งสิ้นประมาณ 325 กิโลเมตร

3. ลักษณะภูมิอากาศและปริมาณน้ำฝน

จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดริมทะเลตั้งอยู่กั้นอ่าวไทยปากแม่น้ำท่าจีนจึงมีอากาศแบบฝนเมืองร้อนเฉพาะฤดู ฤดูร้อนมีลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านทำให้อากาศร้อนและชุ่มชื้น มีอุณหภูมิจนเฉลี่ยตลอดปีระหว่าง 23-32 องศาเซลเซียส

ฤดูฝนของจังหวัดสมุทรสาครอยู่ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคมของทุกปี ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีประมาณ 1,955.75 มิลลิเมตร ปริมาณน้ำฝนมากที่สุดในช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคม

4. สภาพของดิน

จังหวัดสมุทรสาครมีพื้นที่ประกอบด้วย 2 ส่วน³ คือ

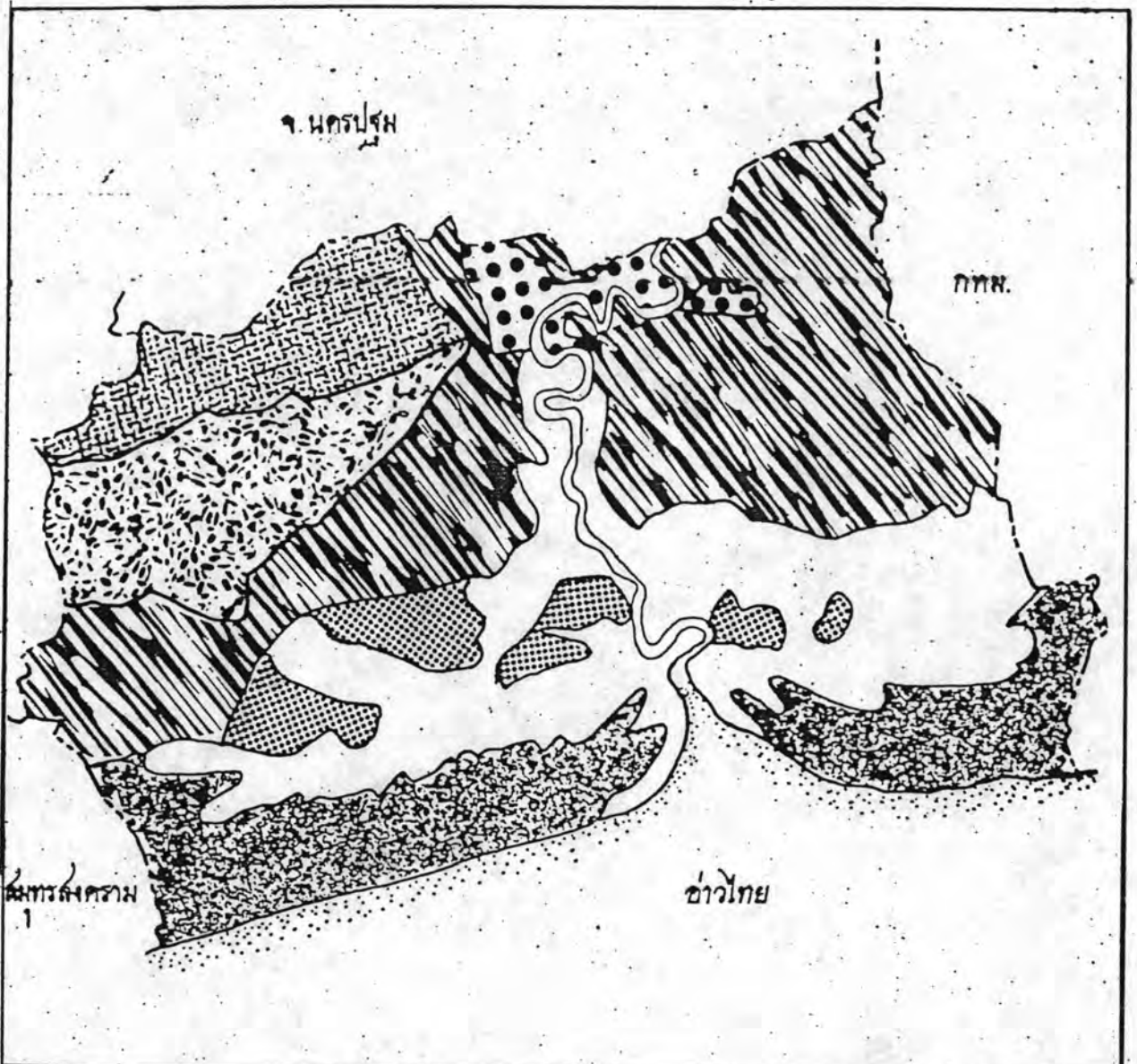
4.1 ที่ราบลุ่มชายฝั่งทะเลน้ำขึ้นถึง มีเนื้อที่ประมาณ 260,468.7 ไร่ หรือร้อยละ 48.54 ของพื้นที่ทั้งหมด

4.2 ที่ราบลุ่มน้ำทะเลเคยขึ้นถึง มีเนื้อที่ประมาณ 276,093.73 ไร่ หรือร้อยละ 51.46 ของพื้นที่ทั้งหมด

สภาพของดินเมื่ออยู่ด้วยกันหลายชนิดแต่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือเนื้อดินเป็นดินเหนียวหน้าดินลึก พืชแบ่งชนิดของดินที่สำคัญได้ 6 ชนิดคือ

ก. ดินชุดท่าจีน เป็นดินเค็ม น้ำทะเลท่วมถึงเกือบตลอดปี การระบายน้ำเลว สภาพทั่วไปเป็นป่าชายเลน นาเกลือ ไร่เลี้ยงปลา กุ้ง บางแห่งขร่องปลูกลมะพร้าว

³ กรมพัฒนาที่ดิน, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

รูปแบบการขนส่งของอุตสาหกรรมประมงในจังหวัดนครพนมและพื้นที่เกี่ยวเนื่อง

แผนที่ 2.2
แสดง ประเภทและรูปคิน

สัญลักษณ์

	นางเลน		ชนนรี		นาเกลือ	นอกลง
	คำเนินสี่ตอก		สมุทรปราการ		↑ น	
	นางกอก		ทำน	5 0 5 10 15 20 25 กม		

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ข. ดินชุดสมุทรปราการ เป็นดินเค็มคล้ายดินชุดท่าจีน แต่พบห่างจากฝั่งทะเลถัดจากดินชุดท่าจีนเข้ามา ใช้เป็นนาข้าว ปลูกองุ่นมะพร้าว บางแห่งใช้ชุดบ่อเลี้ยงปลา

ค. ดินชุดบางกอก เป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างสูงและมีน้ำจากแม่น้ำท่าจีนท่วมถึงในฤดูฝน สภาพโดยทั่วไปใช้ทำนา

ง. ดินชุดบางเลน เป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง โดยทั่วไปใช้ทำนา

จ. ดินชุดดำเนินสะดวก เป็นดินที่มีความอุดมสูงตามธรรมชาติ สภาพทั่วไปใช้ปลูกองุ่น ปลูกผักและผลไม้

ฉ. ดินชุดธนบุรี มีความอุดมปานกลาง เหมาะกับการทำสวนผลไม้และปลูกผัก

5. การคมนาคม

เส้นทางคมนาคมในจังหวัดสมุทรสาครสามารถใช้ได้ทั้งทางบกและทางน้ำ

5.1 ทางบก

ก. ทางรถไฟสายวงเวียนใหญ่-มหาชัย ตั้งต้นจากสถานีวงเวียนใหญ่ กรุงเทพมหานคร ผ่านเขตอำเภอเมืองสมุทรสาครถึงสถานีมหาชัย ตำบลมหาชัย อำเภอเมืองสมุทรสาคร ระยะทางประมาณ 31.1 กิโลเมตร

ข. ทางรถไฟสายมหาชัย-แม่กลอง เป็นเส้นทางช่วงที่ 2 ต่อจากทางรถไฟสายวงเวียนใหญ่-มหาชัย ตั้งต้นจากสถานีบ้านแหลม ตำบลท่าฉลอม อำเภอเมืองสมุทรสาครถึงสถานีแม่กลอง อำเภอเมืองสมุทรสงคราม ระยะทางยาวประมาณ 33.7 กิโลเมตร ระหว่างสถานีมหาชัยจะต้องข้ามแม่น้ำท่าจีนเพื่อขึ้นสถานีบ้านแหลมซึ่งจะมีเรือรับส่งผู้โดยสารเป็นประจำ

ค. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 35 ถนนธนบุรี-ปากท่อ ตั้งต้นจากถนนสุขสวัสดิ์ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร แยกเข้าจังหวัดสมุทรสาครที่กิโลเมตรที่ 28 ระยะทางประมาณ 38 กิโลเมตร

ง. ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 ถนนเพชรเกษม ผ่านตำบลอ้อมน้อย อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร และมีทางหลวงจังหวัดสาย 3091 หรือ เศรษฐกิจ 1 แยกจากถนนเพชรเกษมที่กิโลเมตรที่ 25 เข้าสู่อำเภอกระทุ่มแบน และอำเภอเมืองสมุทรสาคร

จ. ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3091 สายเศรษฐกิจ 1 ตั้งต้นจากตลาดมหาชัย แยกเข้าที่ว่าการอำเภอกระทุ่มแบนที่กิโลเมตรที่ 14 สุดทางมาบรรจบกับทางหลวงแผ่นดินสายเพชรเกษมที่กิโลเมตรที่ 25 ตำบลอ้อมน้อย รวมระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร

ฉ. ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3242 สายเอกชัย ตั้งต้นจากตำบลมหาชัย ไปสุดทางโดยบรรจบกับถนนเทอดไทย เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ ระยะทางประมาณ 38 กิโลเมตร ทางสายนี้จะตัดกับถนนธนบุรี-ปากท่อที่กิโลเมตรที่ 7

ช. ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3097 สายบ้านแเน้ว-สมุทรสาครแยกจากทางหลวงแผ่นดินสายธนบุรี-ปากท่อ ทิศใต้ 34 กิโลเมตรที่ 34 ถึงที่ว่าการอำเภอบ้านแเน้ว ระยะทางประมาณ 12 กิโลเมตร

เมื่อนิยามถึงเส้นทางการคมนาคมของจังหวัดสมุทรสาคร จะเห็นว่าอำเภอเมืองสมุทรสาครเป็นศูนย์กลางชุมชนที่สำคัญของจังหวัด มีทางหลวงหลายสายมาบรรจบกัน นอกจากนี้ถ้าพิจารณาในระดับภาคแล้ว จังหวัดสมุทรสาครยังเป็นตัวเชื่อมระหว่างภาคได้อีกด้วย คือ ทางหลวงหลายสายในจังหวัดสมุทรสาคร มีโครงข่ายการคมนาคมเชื่อมโยงกับภาคต่าง ๆ ได้เช่น ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 35 ทำให้สามารถติดต่อระหว่าง ภาคตะวันออก กรุงเทพฯ ภาคตะวันตกและภาคใต้ได้ หรือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 เชื่อมโยงไปยัง กรุงเทพฯและภาคใต้ จึงนับได้ว่าเส้นทางการคมนาคมในจังหวัดสมุทรสาครมีโครงข่ายที่สำคัญอย่างยิ่ง

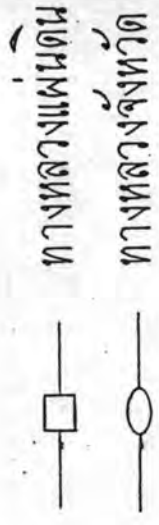
สำหรับปริมาณการจราจรบนทางหลวงภายในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 4 มีปริมาณการจราจรสูงสุด คือ 31,998 คัน/วัน รองลงมาคือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 35 ปริมาณการจราจร 17,700 คัน/วัน สำหรับประเภทยานพาหนะที่ผ่านบนทางหลวงเหล่านี้ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ รถส่วนบุคคล รถโดยสาร และรถบรรทุก ผลปรากฏว่า รถบรรทุกมีปริมาณมากที่สุด คือ 38,509 คัน/วัน คิดเป็น 52.42% ของปริมาณทั้งหมด และ รถส่วนบุคคลคิดเป็น 37.70% รถโดยสาร 9.88% และเมื่อนิยามจากทางหลวงทุกสายพบว่า รถบรรทุกมีปริมาณมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการขนส่งมีความสำคัญอย่างมากต่อจังหวัดสมุทรสาคร (ตารางที่ 2.1)

แผนผังการขนส่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 ในจังหวัดสกลนครและพื้นที่ใกล้เคียง

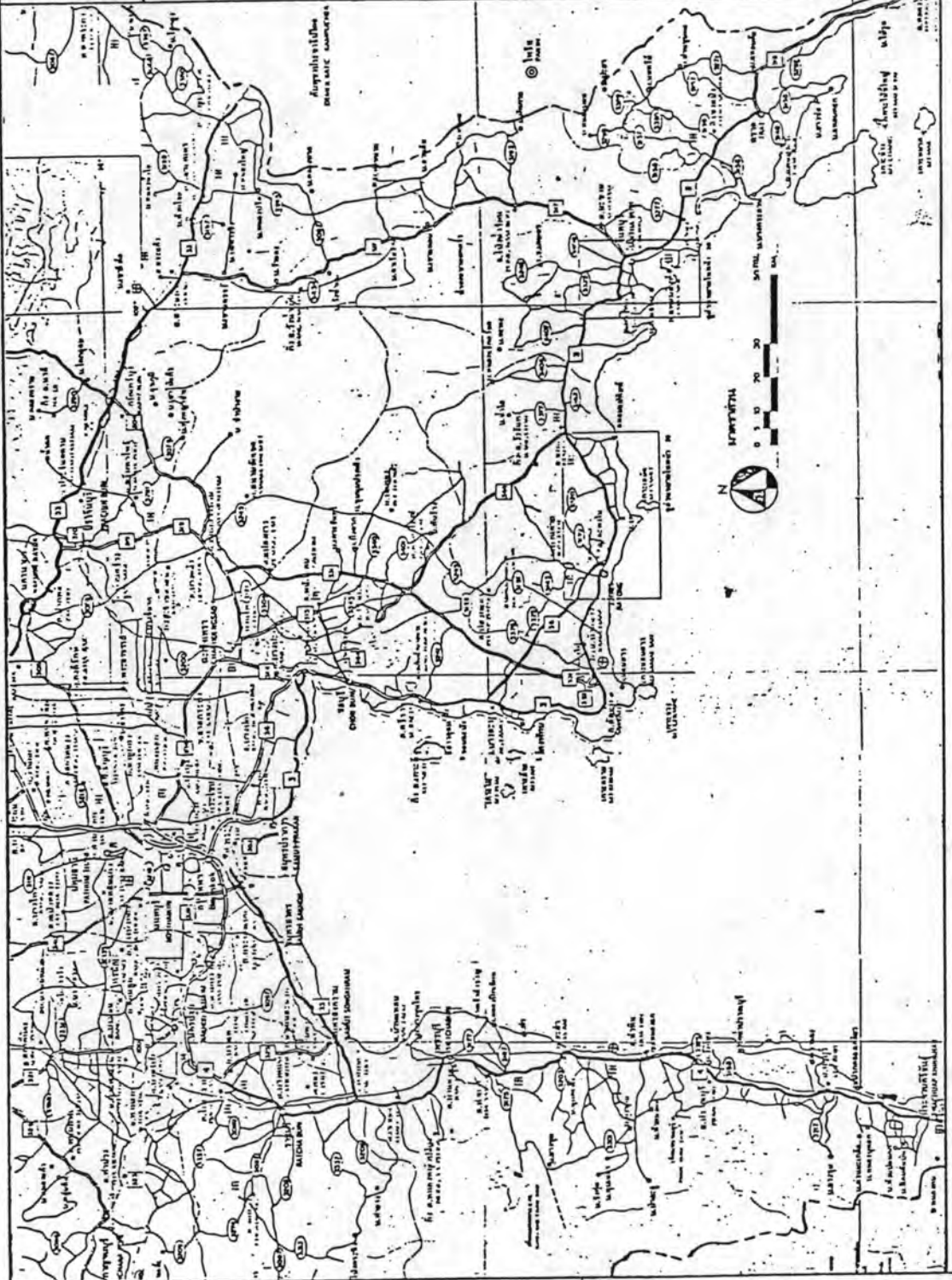
แผนที่ 2.3

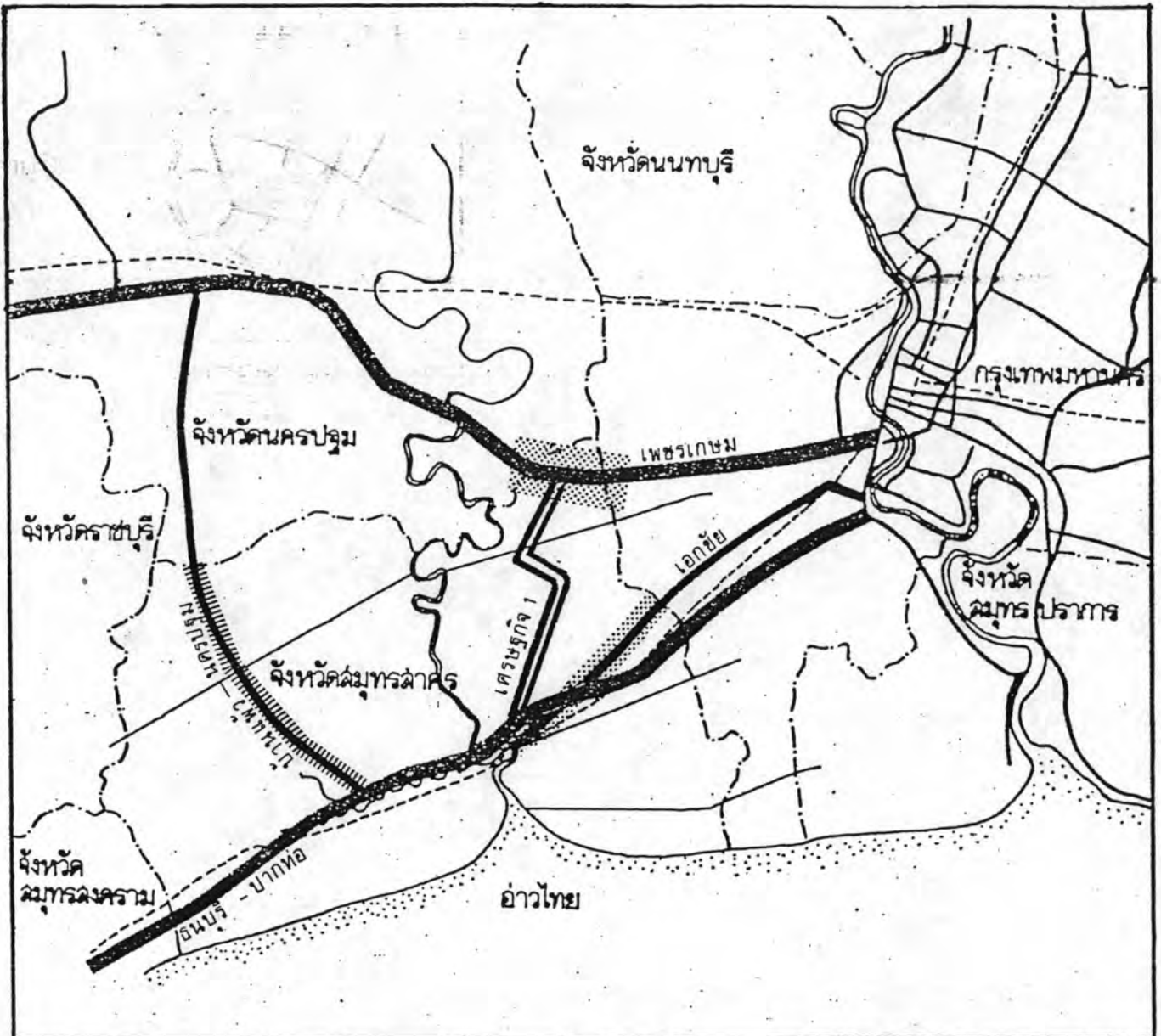
โครงข่ายการคมนาคม
 เชื่อมโยงกับภูมิภาคอื่น

สัญลักษณ์

ที่มา: กรมทางหลวง

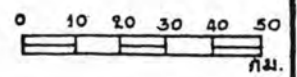
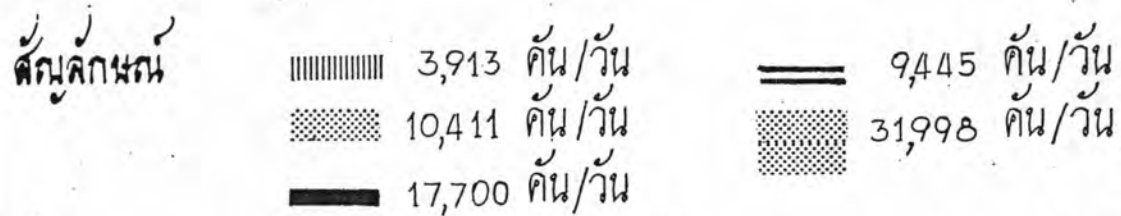

รูปแบบการขนส่งของอุตสาหกรรมประมงในจังหวัดสมุทรสาครและพื้นที่เกี่ยวเนื่อง

แผนที่ 2.4

แสดง เส้นทางคมนาคมและปริมาณการจราจรใน จ. สมุทรสาคร

ที่มา: กรมทางหลวง

ตารางที่ 2.1 แสดงประเภทและปริมาณยานพาหนะบนทางหลวงในจังหวัดสมุทรสาคร
คัน/วัน

ทางหลวง	รถส่วนบุคคล	รถโดยสาร	รถบรรทุก	รวม
3091	3,991	1,002	4,452	9,445
3097	749	455	2,709	3,913
3242	5,252	523	4,636	10,411
4	9,992	3,349	18,657	31,998
35	7,712	1,933	8,055	17,700
รวม	27,696	7,262	38,509	73,467

ที่มา : กรมการขนส่งทางบก

5.2 ทางน้ำ

ในเขตจังหวัดสมุทรสาคร ยังมีการใช้เส้นทางคมนาคมทางน้ำในการสัญจรไปมา ค้าขาย และขนส่งผลผลิตทางการเกษตรและการประมงจากแหล่งผลิตออกสู่ท้องตลาด เส้นทางคมนาคมทางน้ำที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่

ก. แม่น้ำท่าจีน ต้นแม่น้ำท่าจีนแยกมาจากแม่น้ำเจ้าพระยาที่อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ผ่านจังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม และสมุทรสาคร โดยไหลลงสู่อ่าวไทยที่ตำบลบางหญ้าแพรก อำเภอเมืองสมุทรสาคร ระยะทางที่ผ่านจังหวัดสมุทรสาครจนถึงเขตติดต่ออำเภอสามปหาร และอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐมยาวประมาณ 70 กิโลเมตร

ข. คลองมหาชัย เริ่มจากแม่น้ำท่าจีนที่ตำบลมหาชัย อำเภอเมืองสมุทรสาคร ไปเข้าคลองด่าน คลองบางหลวง ออกสู่แม่น้ำเจ้าพระยาที่ปากคลองตลาด กรุงเทพมหานคร ระยะทางยาว 60 กิโลเมตร ถ้าแยกไปทางขวาที่สถานีตำรวจนครบาลบางขุนเทียน ไปออกดาวคองและจะออกสู่แม่น้ำเจ้าพระยาที่แขวงบางประกอก เขตราชบุรีระยะ คลองมหาชัยในเขตสมุทรสาครมีความยาวทั้งสิ้นประมาณ 13 กิโลเมตร

ค. คลองพิทาลองกรณ์ เริ่มจากแม่น้ำท่าจีนที่อำเภอเมืองสมุทรสาคร ออกสู่แม่น้ำเจ้าพระยาที่จังหวัดสมุทรปราการ ระยะทางประมาณ 27 กิโลเมตร

ง. คลองสุโขทัยตอน เริ่มจากแม่น้ำท่าจีน อำเภอเมืองสมุทรสาคร ออกสู่แม่น้ำแม่กลอง จังหวัดสมุทรสงคราม ระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร

จ. คลองภาษีเจริญ เป็นคลองขุดในสมัยรัชกาลที่ 5 แยกจากแม่น้ำเจ้าพระยา (คลองบางหลวง) ที่ประตูน้ำภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผ่านท้องที่อำเภอกระทุ่มแบน บรรจบกับแม่น้ำท่าจีนที่ประตูน้ำอ่างทอง อำเภอกระทุ่มแบน ระยะทางประมาณ 15 กิโลเมตร

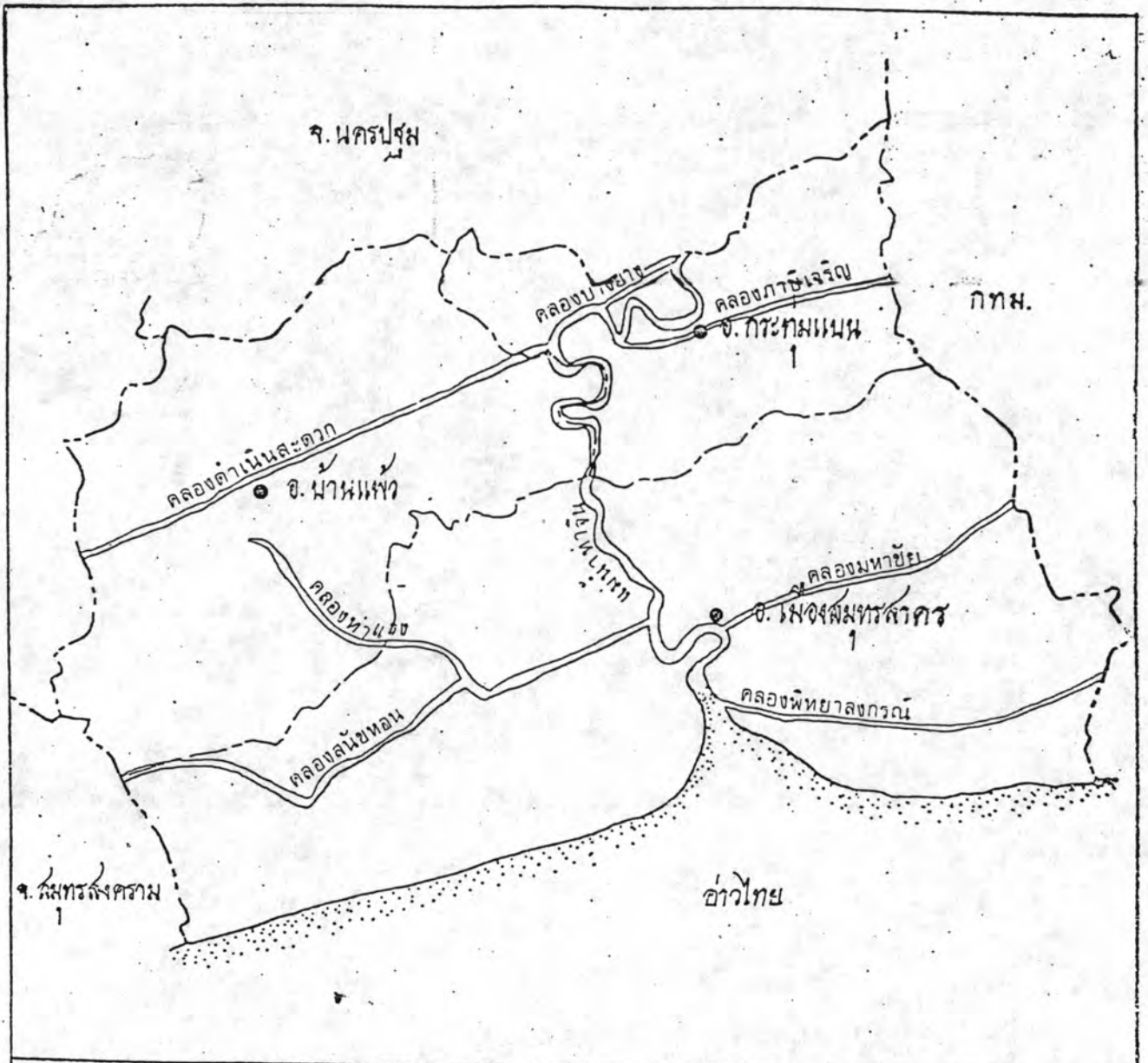
ฉ. คลองบางยาง เริ่มจากแม่น้ำท่าจีน ตำบลบางยาง อำเภอกระทุ่มแบน ผ่านอำเภอกระทุ่มแบนไปเชื่อมคลองดำเนินสะดวก ที่ประตูน้ำบางยาง อำเภอบ้านแพ้ว ระยะทางยาวประมาณ 2 กิโลเมตร

ช. คลองดำเนินสะดวก เริ่มจากประตูน้ำบางยาง ไหลผ่านอำเภอบ้านแพ้ว อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และอำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม ระยะทางประมาณ 35 กิโลเมตร

โครงข่ายของคลองหลายสายเชื่อมโยงระหว่างแม่น้ำท่าจีนกับแม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำเจ้าพระยา คลองที่เชื่อมแม่น้ำท่าจีนกับแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ คลองภาษีเจริญ คลองมหาชัย และคลองนิทลาลงกรณ์ ส่วนคลองที่เชื่อมแม่น้ำท่าจีนกับแม่น้ำแม่กลอง ได้แก่ คลองดำเนินสะดวกและคลองสุโขทัยตอน

สำหรับเส้นทางการคมนาคมทางน้ำในอดีตมีความสำคัญอย่างมาก ทั้งนี้เพราะชุมชนเริ่มแรกในจังหวัดสมุทรสาครมักตั้งอยู่ริมน้ำ เช่น ชุมชนท่าฉลอม ซึ่งเป็นสุขาภิบาลแห่งแรกของประเทศไทย หรือ ชุมชนมหาชัย และหลักฐานที่ยังปรากฏให้เห็นอยู่จนทุกวันนี้ คือ บ้านเรือนราษฎรของชุมชนเหล่านี้จะหันหน้าลงสู่แม่น้ำ รวมทั้งโรงงานอุตสาหกรรมในระยะเริ่มแรกก็ตั้งอยู่ริมน้ำด้วยเช่นกัน⁴ แสดงว่ามีการใช้แม่น้ำเป็นเส้นทางหลักในการคมนาคมขนส่ง และจาก การสังเกตสภาพการคมนาคมทางน้ำภายในจังหวัดสมุทรสาครก็ยิ่งพบว่า ประชาชนในจังหวัดมีการใช้เส้นทางน้ำในการคมนาคมอยู่ เช่น การคมนาคมระหว่างตำบลมหาชัยและตำบลท่าฉลอมซึ่งแสดงว่า เส้นทางน้ำยังมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและเศรษฐกิจของจังหวัดสมุทรสาคร

⁴ สุนันตี อิศรเสนา, "ศักยภาพของจังหวัดสมุทรสาครในการรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมประมง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 226.

รูปแบบการขนส่งของอุตสาหกรรมประมงในจังหวัดสมุทรสาครและพื้นที่เกี่ยวเนื่อง

แผนที่ 2.5

แสดง ลำคลองสายสำคัญในจังหวัด สมุทรสาคร

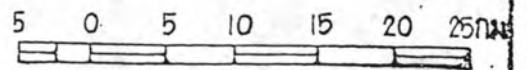
สัญลักษณ์

ลำคลอง

ที่มา: สำนักงานจังหวัด สมุทรสาคร

สถานการณ์ปกครอง

1. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค

การบริหารราชการส่วนภูมิภาค จัดรูปแบบการปกครองออกเป็น 2 ระดับ คือ

ก. ระดับจังหวัด ประกอบด้วย ทหาราชการสังกัดภูมิภาค จำนวน 25 หน่วย

ข. ระดับอำเภอ แบ่งออกเป็น 3 อำเภอ 40 ตำบล 294 หมู่บ้าน ดังนี้

อำเภอเมืองสมุทรสาคร มีพื้นที่ 479.71 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 18

ตำบล คือ ต.มหาชัย ต.ท่าฉลอม ต.โกรกกราก ต.ท่าจีน ต.บางกระเจ้า ต.บ้านบ่อ

ต.บางไทรต.กาหลง ต.นาโคก ต.บางหญ้าแพรก ต.นาดี ต.บ้านเกราะ ต.คอกกระบือ

ต.บางน้ำจืด ต.โคกขาม ต.ท่าทราย ต.พันท้ายนรสิงห์ และ ต.ชัยมงคล มีหมู่บ้านรวมกัน 115

หมู่บ้าน

อำเภอกระทุ่มแบน มีพื้นที่ 132 ตารางกิโลเมตร มี 10 ตำบล คือ ต.กระทุ่ม

แบน ต.ดอนไก่ดี ต.บางยาง ต.ท่าไม้ ต.ท่าเสา ต.อ้อมน้อย ต.สวนหลวง ต.หนองนกไข่

ต.แคราย และ ต.คลองมะเดื่อ มีหมู่บ้านทั้งหมด 89 หมู่บ้าน

อำเภอบ้านแพ้ว มีพื้นที่ 216.3 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 12 ตำบล ดังนี้

ต.สวนส้ม ต.อัมแพง ต.หนองสองห้อง ต.โรงเข้ ต.ยกกระบัตร ต.หลักสาม ต.บ้านแพ้ว

ต.เจ็ดริ้ว ต.คลองตัน ต.เกษตรพัฒนา ต.หลักสอง และ ต.หนองบัว มีหมู่บ้านรวมกันทั้งสิ้น 90

หมู่บ้าน

2. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

2.1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีพื้นที่ครอบคลุม 31 ตำบล คือ

อำเภอเมืองสมุทรสาคร 15 ตำบล อำเภอกระทุ่มแบน 8 ตำบล และ อำเภอบ้านแพ้ว 8 ตำบล

ยกเว้นในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล มีสมาชิกสภาจังหวัดได้ 24 คน มาจากเขตเลือกตั้งอำเภอ

เมืองสมุทรสาคร 12 คน อำเภอกระทุ่มแบน 6 คนและอำเภอบ้านแพ้ว 6 คน

2.2 เทศบาล ประกอบด้วย

ก. เทศบาลเมืองสมุทรสาคร เป็นเทศบาลชั้น 3 ซึ่งได้เปลี่ยน

แปลงฐานะจากสุขาภิบาลท่าฉลอม ซึ่งเป็นสุขาภิบาลแห่งแรกของประเทศไทยมาเป็นเทศบาล เมื่อ

พ.ศ. 2478 มีพื้นที่ 5.9 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 3 ตำบล คือ ตำบลมหาชัย ตำบลท่า

ฉลอม และตำบลโกรกกราก มีสมาชิกสภาเทศบาล 18 คน

๒. เทศบาลตำบลกระทุ่มแบน เป็นเทศบาลชั้น 4 มีพื้นที่
2.175 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมตำบลกระทุ่มแบน มีสมาชิกสภาเทศบาล 12 คน

2.3 สุขาภิบาล ประกอบด้วย

ก. สุขาภิบาลอ้อมน้อย อำเภอกระทุ่มแบน มีพื้นที่ 30.40 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมตำบลอ้อมน้อย.

ข. สุขาภิบาลหลักห้า มีพื้นที่ 96.12 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ ตำบลยกกระบัตร ตำบลโรงเข้ และตำบลหนองสองห้อง อำเภอบ้านแพ้ว

ค. สุขาภิบาลบ้านแพ้ว มีพื้นที่ 7.6 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมตำบลบ้านแพ้วบางส่วน ตำบลหลักสามและตำบลหนองบัว อำเภอบ้านแพ้ว

ง. สุขาภิบาลบางปลา ครอบคลุมตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองสมุทรสาคร

2.4 สภาตำบล จังหวัดสมุทรสาครมีสภาตำบล 31 ตำบลอยู่ในเขตอำเภอเมืองสมุทรสาคร 15 สภาตำบล อำเภอกระทุ่มแบน 8 สภาตำบลและอำเภอบ้านแพ้ว 8 สภาตำบล

ประชากร

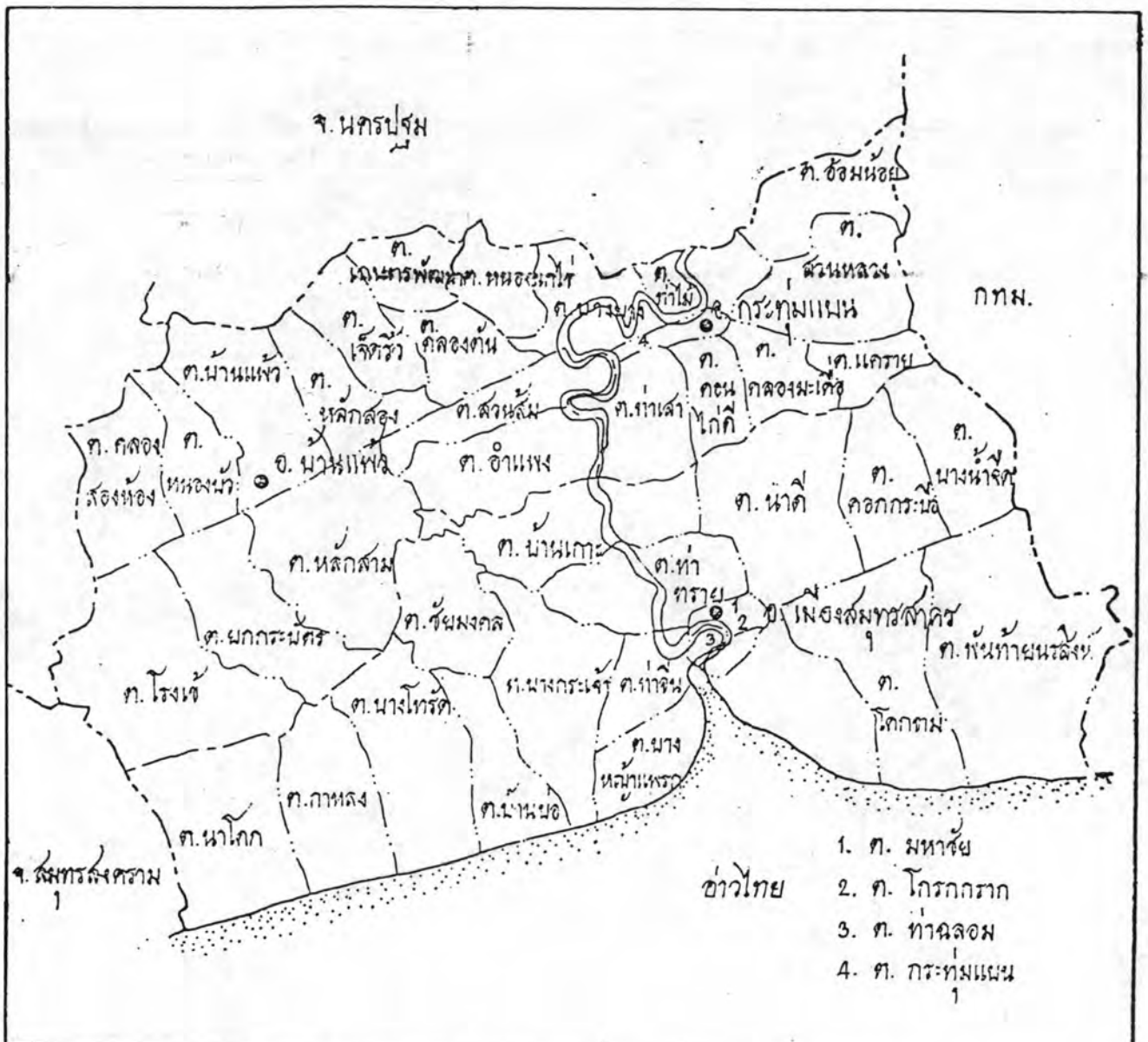
ในปี พ.ศ. 2530 ประชากรของจังหวัดสมุทรสาครมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 331,708 คน⁵ คิดเป็นร้อยละ .62 ของประชากรทั้งประเทศ โดยแยกออกเป็นประชากรชาย-หญิงในสัดส่วนเกือบเท่ากันคือ

ประชากรชาย จำนวน 165,731 คน

ประชากรหญิง จำนวน 165,977 คน

มีจำนวนครัวเรือนรวม 55,272 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ .57 ของจำนวนครัวเรือนทั้งประเทศ โดยประชากรร้อยละ 80 อาศัยอยู่ในเขตชนบท และ ร้อยละ 20 อยู่ในเขตเมือง ความหนาแน่นของประชากรของจังหวัด 390 คนต่อ 1 ตารางกิโลเมตร รายละเอียดของประชากรแยกได้ดังนี้

⁵สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร, บรรยายสรุปจังหวัดสมุทรสาคร พ.ศ. 2530, หน้า 9.

รูปแบบการขนส่งของอุตสาหกรรมประมงในจังหวัดสมุทรสาครและพื้นที่เกี่ยวเนื่อง

แผนที่ 2.6

แสดง การแบ่งเขตการปกครองระดับตำบลของจังหวัดสมุทรสาคร

- สัญลักษณ์ ----- เส้นแบ่งเขตจังหวัด
- เส้นแบ่งเขตอำเภอ
- เส้นแบ่งเขตตำบล

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

อำเภอเมืองสมุทรสาคร มีจำนวนประชากรรวม 167,207 คน คิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนประชากรในจังหวัด โดยเป็นประชากรชาย 83,692 คน ประชากรหญิง 83,515 คน และจำนวนครัวเรือนรวม 27,113 ครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 49 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในจังหวัดสมุทรสาคร

อำเภอกระทุ่มแบน มีประชากรรวม 81,364 คน หรือร้อยละ 25 ของประชากรในจังหวัด เป็นประชากรชาย 40,912 คน ประชากรหญิง 40,452 คน มีครัวเรือนจำนวน 15,767 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 29 ของครัวเรือนในจังหวัด

อำเภอบ้านแพ้ว มีประชากร 83,137 คน หรือร้อยละ 25 ของประชากรในจังหวัด โดยเป็นประชากรชายจำนวน 41,127 คน ประชากรหญิง 42,010 คน มีจำนวนครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 22 หรือ 12,392 ครัวเรือน

สำหรับสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประชากรของจังหวัดสมุทรสาครมีดังนี้

1. ประชากรมีอัตราการเกิดคิดเป็นร้อยละ 1.47
2. ประชากรมีอัตราการตายคิดเป็นร้อยละ 0.35
3. อัตราการเนิ่นของประชากรคิดเป็นร้อยละ 1.66

อาชีพหลักของประชากรในจังหวัดสมุทรสาครได้แก่ อาชีพกสิกรรม และการทำประมง อาชีพรองลงมาคือ พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม

ตารางที่ 2.2 แสดงจำนวนประชากรจังหวัดสมุทรสาคร พ.ศ. 2530

ท้องที่	ประชากร (คน)		
	ชาย	หญิง	รวม
อำเภอเมือง	83,692	83,515	167,207
อำเภอกระทุ่มแบน	40,912	40,452	81,364
อำเภอบ้านแพ้ว	41,127	42,010	83,137
รวม	165,731	165,977	331,708

ตารางที่ 2.3 แสดงจำนวนและความหนาแน่นของประชากร

ท้องที่	ประชากร (คน)	พท. (กม. ²)	หลังคาเรือน	ความหนาแน่น/กม. ²
อ.เมือง	167,207	480.126	27,113	348.26
อ.กระทู้แบง	81,364	132.000	15,767	616.39
อ.บ้านแพ้ว	83,137	239.098	12,392	347.71
รวม	331,708	851.224	55,272	389.68

ที่มา : สำนักงานจังหวัดสมุทรสาคร

สภาพเศรษฐกิจ

การพิจารณาสภาพเศรษฐกิจของจังหวัดสมุทรสาคร จะแบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงระยะเวลาที่จังหวัดสมุทรสาครเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันตก โดยนำข้อมูลในปี พ.ศ. 2521-2525 มาพิจารณา และช่วงระยะเวลาที่จังหวัดสมุทรสาครถูกจัดให้เป็นจังหวัดในเขตปริมณฑล ข้อมูลที่นำมาพิจารณาคือ ปี พ.ศ. 2526-2530

จากตารางที่ 2.4 ในปี 2521-2525 ผลิตภัณฑ์ภาคตะวันตกอยู่ระหว่าง 8-10% ของผลิตภัณฑ์เบื้องต้นของประเทศ และจังหวัดสมุทรสาครมีผลิตภัณฑ์จังหวัดประมาณ 1% ของผลิตภัณฑ์ประเทศ จังหวัดที่มีผลิตภัณฑ์จังหวัดสูงสุดในภาคตะวันตก ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี รองลงมาคือ จังหวัดราชบุรี

ถ้าพิจารณาเฉพาะจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ในช่วงปี 2521-2525 ผลิตภัณฑ์จังหวัดมีมูลค่าอยู่ในระดับปานกลางของภาค ในปี 2522 มีมูลค่าเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจนและสามารถทำรายได้ให้แก่ภาคได้เป็นอันดับ 3 โดยคิดเป็นมูลค่าประมาณ 3,388 ล้านบาท หรือ 14% ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค แต่ในปี 2523 และ 2524 กลับมีมูลค่าลดลง โดยในปี 2523 มีมูลค่า 3,369 ล้านบาท หรือ 13% ปี 2524 มูลค่า 3,295 ล้านบาท หรือประมาณ 12% ของผลิตภัณฑ์ภาค และปี 2525 มีมูลค่าเพิ่มขึ้นประมาณ 50.1 ล้านบาท

ถ้าพิจารณาตามสาขาการผลิต (ตารางที่ 2.5) สาขาที่ทำรายได้ให้แก่จังหวัดมากที่สุด ได้แก่ สาขาเกษตรกรรม รองลงมาคือ อุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม โดยในสาขาเกษตรกรรม มีสาขาย่อยคือ การทำประมงทำรายได้ให้ประมาณ 76-86% ของการผลิตในสาขานี้ แต่เมื่อพิจารณามูลค่าที่ผลิตได้ในแต่ละปี พบว่าการทำประมงมีมูลค่าลดลงทุกปีไม่ว่าจะเป็นในระดับภาค หรือในระดับจังหวัด ซึ่งในปี 2525 มูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาประมงในจังหวัดลดลงจากปี 2524 ถึง 58.3 ล้านบาท ในขณะที่สาขาอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมมีมูลค่าเพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกัน

สำหรับผลิตภัณฑ์เฉลี่ย/คน/ปี พบว่า จังหวัดสมุทรสาครมีเกณฑ์สูงกว่าภาคและประเทศมาก คือ ในช่วงปี 2521-2525 ผลิตภัณฑ์เฉลี่ยของประเทศประมาณ 6,200 บาท/คน/ปี ของภาคตะวันตกประมาณ 8,000 บาท/คน/ปี ในขณะที่จังหวัดสมุทรสาครมีผลิตภัณฑ์เฉลี่ยถึง 14,000 บาท/คน/ปี ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นในระดับภาคหรือระดับประเทศประชากรในจังหวัดสมุทรสาครมีรายได้เฉลี่ย/คน/ปีสูงกว่ามาก

ตารางที่ 2.4 แสดงผลผลิตภัณฑจังหวัดของภาคตะวันตก ปี 2521-2525

(ล้านบาท)

	2521	2522	2523	2524	2525
สมุทรสาคร	3,098.8	3,388.4	3,369.3	3,295.6	3,345.7
สมุทรสงคราม	747.7	786.1	703.2	594.2	611.1
นครปฐม	3,512.2	3,344.8	3,616.5	4,059.5	4,379.0
เพชรบุรี	2,728.9	2,306.8	2,305.2	2,370.6	2,430.3
ราชบุรี	4,451.7	3,964.5	4,556.1	4,825.6	5,401.3
สุพรรณบุรี	3,369.6	2,525.5	3,177.3	3,634.1	3,722.4
กาญจนบุรี	4,002.7	4,252.9	4,807.7	5,382.2	6,530.9
ประจวบคีรีขันธ์	3,635.6	3,319.1	2,777.9	3,091.5	3,269.7
ผลิตรวมภาค	25,547.2	23,888.1	25,313.2	27,253.3	29,690.4
ผลิตรวมเบื้องต้น ประเทศ	261,097.0	276,907.1	292,852.8	311,270.8	324,289.7

ที่มา : กองบัญชาการประมงแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ตารางที่ 2.5 แสดงผลิตภัณฑ์จังหวัดสมุทรสาคร ปี 2521-2525 ราคาคงที่ปี 2515

(ล้านบาท)

	2521	2522	2523	2524	2525
เกษตรกรรม	1,509.2	1,624.0	1,345.5	1,187.6	1,139.4
กลีกรรม	183.9	233.9	197.3	234.3	247.7
ปศุสัตว์	27.1	28.2	20.1	32.7	29.4
ประมง	1,298.2	1,379.9	1,128.1	920.6	862.3
ป่าไม้	-	-	-	-	-
เหมืองแร่	14.0	15.6	17.6	15.0	15.0
อุตสาหกรรม	612.0	658.6	770.4	850.6	906.5
ก่อสร้าง	71.1	121.4	67.8	29.4	28.2
ไฟฟ้า-ประปา	29.5	70.1	73.3	96.8	102.7
การคมนาคม	28.4	27.3	48.2	71.4	76.0
พาณิชย์กรรม	588.4	579.2	743.3	716.4	712.4
ธนาคาร ประกันภัย	60.1	65.2	76.7	83.3	93.2
ที่อยู่อาศัย	12.7	15.1	15.7	17.0	18.6
บริหารประเทศ	35.2	41.1	45.2	48.1	50.1
บริการ	138.2	152.8	165.6	180.0	194.6
ผลิตภัณฑ์จังหวัด	3,098.8	3,388.4	3,369.3	3,295.6	3,345.7
ผลิตภัณฑ์จังหวัด/คน	13,597	14,725	14,443	13,940	14,027

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ

ตารางที่ 2.6 แสดงผลิตภัณฑ์ภาคตะวันตก ปี 2521-2525 ราคาคงที่ปี 2515

(ล้านบาท)

	2521	2522	2523	2524	2525
เกษตรกรรม	11,467.2	9,573.3	10,087.2	10,430.4	11,069.8
กลีกรวม	7,708.6	5,814.9	6,695.0	7,318.5	8,071.7
ปศุสัตว์	1,137.6	1,105.6	930.3	1,062.4	1,015.2
ประมง	2,007.5	2,023.7	1,605.4	1,375.1	1,291.5
ป่าไม้	613.5	629.1	856.5	674.4	691.4
เหมืองแร่	721.6	947.2	1,030.4	1,033.7	1,021.4
อุตสาหกรรม	3,053.0	3,451.3	3,234.7	3,732.0	4,575.9
ก่อสร้าง	1,019.5	691.0	756.3	684.5	700.2
ไฟฟ้า-ประปา	274.3	345.9	448.9	573.1	611.7
การคมนาคม	861.5	863.6	1,104.8	1,481.6	1,565.4
พาณิชย์กรรม	5,086.1	4,613.1	5,003.0	5,297.2	5,829.0
ธนาคาร ประกันภัย	682.1	728.5	790.9	907.1	1,015.3
ที่อยู่อาศัย	193.9	225.8	229.6	247.6	269.3
บริหารประเทศ	745.4	850.3	913.1	980.0	1,027.0
บริการ	1,442.6	1,598.1	1,714.3	1,886.1	2,005.4
ผลิตภัณฑ์ภาค	25,547.2	23,888.1	25,313.2	27,253.3	29,690.4
ผลิตภัณฑ์ภาค/คน	8,130	7,516	7,885	8,414	9,093
ผลิตภัณฑ์ประเทศ	261,097.0	276,907.1	292,852.8	311,270.8	324,289.7
ผลิตภัณฑ์ประเทศ/คน	5,873	6,092	6,304	6,554	6,688

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ

ตารางที่ 2.7 แสดงผลิตภัณฑ์ภาค ผลิตภัณฑ์ภาค/คน ปี 2525 และ 2530 ราคาคงที่ปี 2515

	ปี 2525		ปี 2530	
	ผลิตภัณฑ์ภาค (ล้านบาท)	ผลิตภัณฑ์ภาค/คน (บาท)	ผลิตภัณฑ์ภาค (ล้านบาท)	ผลิตภัณฑ์ภาค/คน (บาท)
กรุงเทพฯ-ธนบุรี	106,127.3	19,156	-	-
ภาคตะวันออก	42,133.9	11,636	32,266.7	9,984
ภาคตะวันตก	29,690.4	9,093	23,434.4	7,395
ภาคกลาง	24,089.4	8,286	19,026.7	7,202
ภาคใต้	32,721.3	5,452	41,862.4	5,984
ภาคเหนือ	43,927.1	4,391	52,326.5	4,989
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	45,599.7	2,658	60,733.1	3,261
กรุงเทพฯ-ปริมณฑล	-	-	216,711.3	25,628
ผลิตภัณฑ์ประเทศ	324,289.7	6,688	446,361.1	8,327

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ

จากตารางที่ 2.7 พบว่า ปี 2530 ภาพรวมเศรษฐกิจของประเทศมีมูลค่าเพิ่มขึ้น รายได้เฉลี่ยต่อบุคคลเพิ่มขึ้นเช่นกัน ภาคกรุงเทพฯ และ ปริมณฑลมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มากที่สุด คิดเป็น 49% ของผลิตภัณฑ์เบื้องต้นของประเทศ ภาคที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศรองลงมา คือ ภาคตะวันออก เชียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก และภาคกลาง โดย ภาคตะวันตกมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ประมาณ 5% ของผลิตภัณฑ์เบื้องต้นของประเทศ จากในปี 2525 ที่ ภาคตะวันตกสามารถทำรายได้ให้แก่ประเทศได้ประมาณ 9% และภาคกรุงเทพฯ-ธนบุรี มีรายได้ ประมาณ 33% แสดงให้เห็นว่าในปี 2530 ผลิตภัณฑ์ภาคตะวันตกมีเปอร์เซ็นต์ลดลงอย่างมาก ในขณะที่ผลิตภัณฑ์ภาคกรุงเทพฯ และปริมณฑลก็เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนเช่นเดียวกัน สาเหตุหนึ่งอาจเป็น เพราะ ว่า จังหวัดสมุทรสาครซึ่งเป็นจังหวัดที่ทำรายได้ให้แก่ภาคตะวันตกอย่างมากมาโดยตลอด ต้องไปรวมอยู่กับภาคกรุงเทพฯและปริมณฑล ทำให้ผลิตภัณฑ์ภาคตะวันตกลดลงจากเดิม และจะเห็น ได้ชัดเจนยิ่งขึ้นเมื่อพิจารณาจากตารางที่ 2.8 และ 2.9 ซึ่งจะเห็นได้ว่า การผลิตในสาขา ประมงของประเทศในปี 2525 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายจากการคิดผลิตภัณฑ์ภาค โดยรวมจังหวัดสมุทรสาคร เป็นส่วนหนึ่งของภาคตะวันตก การประมงของประเทศมีมูลค่าประมาณ 6,383 ล้านบาท โดยภาค ใต้ทำรายได้ให้แก่ประเทศมากที่สุด ภาคตะวันตกทำรายได้รองลงมา ในขณะที่กรุงเทพฯและธนบุรี มีมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาประมงน้อยที่สุด คือประมาณ 43 ล้านบาท ส่วนการผลิตในสาขาอุตสาหกรรม ภาคกรุงเทพฯและธนบุรีมีมูลค่าผลิตภัณฑ์มากที่สุด รองลงมาคือ ภาคตะวันออก กลาง และ ตะวันตก และถ้านำมาเปรียบเทียบกับการผลิตในปี 2530 พบว่า การผลิตในสาขาประมง ภาคที่มีมูลค่า ผลิตภัณฑ์สูงสุดกลับเป็นภาคกรุงเทพฯและปริมณฑล ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2525 ประมาณ 1,099 ล้าน บาท และคิดเป็น 26.5% ของผลิตภัณฑ์เบื้องต้นของประเทศ ขณะที่ภาคตะวันตกซึ่งเคยทำรายได้ ในสาขาประมงมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศ กลับมีมูลค่าลดลงประมาณ 909 ล้านบาท และคิด เป็น 9% ของผลิตภัณฑ์ประเทศเท่านั้น และสิ่งที่ชี้ชัดให้เห็นถึงความสำคัญของจังหวัดสมุทรสาครใน การผลิตสาขาประมงก็คือ ในปี 2530 จังหวัดสมุทรสาครมีมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาประมงประมาณ 44% ของภาคกรุงเทพฯและปริมณฑล แสดงให้เห็นว่ามูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาประมงของกรุงเทพฯและ ปริมณฑลที่เพิ่มขึ้นเป็นมูลค่าที่ได้จากจังหวัดสมุทรสาครถึงครึ่งหนึ่ง เช่นเดียวกับในภาคอุตสาหกรรม ภาคตะวันตกเคยทำรายได้คิดเป็น 6.7% ของผลิตภัณฑ์เบื้องต้นของประเทศในปี 2525 แต่เมื่อถึง ปี 2530 ผลิตภัณฑ์ในสาขาอุตสาหกรรมกลับมีมูลค่าลดลง โดยคิดได้เพียง 3% ของผลิตภัณฑ์เบื้องต้น ของประเทศเท่านั้น แสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงสถานะของจังหวัดสมุทรสาครจากจังหวัดใน ภาคตะวันตกมาเป็นปริมณฑล มีผลกระทบต่อรายได้ของภาคเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะรายได้ใน สาขาการประมงและอุตสาหกรรม

สำหรับเศรษฐกิจของจังหวัดสมุทรสาคร ในปี 2530 (ตารางที่ 2.10) สาขาการผลิตที่ทำรายได้ให้แก่จังหวัดมากที่สุดได้แก่ สาขาอุตสาหกรรมประมาณ 35.5% ของผลิตภัณฑ์จังหวัด รองลงมาคือ สาขาพาณิชย์กรรม และ ประมง ซึ่งมีมูลค่า 19.6 และ 11.3% ตามลำดับ และมีมูลค่าที่แตกต่างจากปี 2525 กล่าวคือ ในปี 2525 สาขาที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์สูงสุดได้แก่ สาขาอุตสาหกรรมคิดเป็น 27.1% ของผลิตภัณฑ์จังหวัด รองลงมาคือ สาขาประมง 25.8% และ พาณิชยกรรม 21.6% จะเห็นได้ว่า มูลค่าผลิตภัณฑ์ในสาขาอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้นถึง 8.4% ในขณะที่สาขาประมงลดลงถึง 14.5% และในปี 2530 การผลิตในสาขาประมงลดลงจากปี 2529 ประมาณ 26 ล้านบาท ในขณะที่อุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นประมาณ 269 ล้านบาท จึงเป็นที่น่าสังเกตว่า อุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรสาครส่วนหนึ่งเป็นอุตสาหกรรมประมงใช้วัตถุดิบที่ผลิตได้ภายในจังหวัด เมื่อมูลค่าผลิตภัณฑ์ประมงลดลง แต่สาขาอุตสาหกรรมกลับเพิ่มขึ้นอย่างมาก ทำให้อุตสาหกรรมในจังหวัดสมุทรสาคร ต้องพึ่งพาวัตถุดิบจากแหล่งอื่นด้วย จึงเป็นสาเหตุให้การขนส่งเข้ามามีบทบาทสำคัญ

ตารางที่ 2.8 แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาประมงและอุตสาหกรรม ปี 2525

(ล้านบาท)

	ประมง	อุตสาหกรรม	ผลิตภัณฑ์ภาค
ภาคตะวันออก เชียงเหนือ	379.2	3,239.3	45,599.7
ภาคเหนือ	205.6	2,378.4	43,927.1
ภาคใต้	2,979.2	1,636.1	32,721.9
ภาคตะวันออก	1,319.7	14,210.7	42,133.9
ภาคตะวันตก	1,291.5	4,575.9	29,690.4
ภาคกลาง	164.4	7,319.7	24,089.4
กรุงเทพฯ-ธนบุรี	43.5	34,853.9	106,127.3
รวม	6,383.1	68,224.0	324,289.7
สมุทรสาคร	862.3	906.5	3,345.7

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ

ตารางที่ 2.9 แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์สาขาประมงและอุตสาหกรรม ปี 2530

(ล้านบาท)

	ประมง	อุตสาหกรรม	ผลิตภัณฑ์ภาค
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	314.0	5,086.0	60,733.1
ภาคเหนือ	141.9	3,840.7	52,326.5
ภาคใต้	1,126.2	2,108.3	41,862.4
ภาคตะวันออก	106.8	6,329.3	32,266.8
ภาคตะวันตก	383.076	2,759.7	23,434.4
ภาคกลาง	4.0	340.0	19,026.7
กรุงเทพฯ-และปริมณฑล	1,142.1	77,882.0	216,711.3
รวม	3,218.0	101,414.0	446,361.2
สมุทรสาคร	504.1	1,578.7	4,450.0

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ

ตารางที่ 2.10 แสดงผลิตภัณฑ์จังหวัดสมุทรสาคร ปี 2526-2530 ราคาคงที่ปี 2515

(พันบาท)

	2526	2527	2528	2529	2530
เกษตรกรรม	575,986	567,460	510,583	709,626	690,883
กลีกรวม	102,033	115,560	123,268	117,583	124,476
ปศุสัตว์	22,676	24,798	17,924	21,520	21,023
ประมง	420,637	394,528	384,212	530,624	504,172
ป่าไม้	-	-	-	-	-
บริการทางการเกษตร	5,156	4,425	4,428	3,952	3,792
แปรรูปสินค้าเกษตร	25,434	28,149	30,751	35,947	37,420
เหมืองแร่	24,536	17,757	14,038	30,249	23,204
อุตสาหกรรม	632,742	772,489	841,622	1,310,064	1,578,707
ก่อสร้าง	63,813	72,436	66,577	60,262	86,599
ไฟฟ้า-ประปา	268,403	284,685	308,424	347,103	381,935
การคมนาคม	91,430	224,925	224,159	249,293	258,238
พาณิชย์กรรม	520,228	521,287	529,868	805,944	869,779
ธนาคาร ประกันภัย	60,249	64,962	78,561	81,119	101,776
ที่อยู่อาศัย	67,754	91,106	97,155	102,889	117,169
บริหารประเทศ	73,536	74,666	78,734	81,222	83,402
บริการ	169,982	186,157	220,556	228,705	258,388
ผลิตภัณฑ์จังหวัด	2,566,709	2,877,600	2,968,277	4,006,476	4,450,080

ที่มา : กองบัญชีประชาชาติ